

Leeftijdsgrenzen en toestemming

Wie toestemming moet geven en waarvoor de toestemming gevraagd wordt, hangt af van de leeftijd van de jongvolwassene. In de begeleiding van jongvolwassenen is het extra belangrijk om stil te staan bij de toestemming, aangezien dit tijdens de hulpverlening kan veranderen. Een jongvolwassene heeft namelijk in de meeste gevallen vanaf 16 jaar zelf het recht toestemming te verlenen en niet langer de ouders, tenzij de jongvolwassene wilsonbekwaam is.

Het overzicht begint met gevallen waarin geen toestemming voor gegevensuitwisseling vereist is. Vervolgens worden de verschillende vormen van toestemming uiteengezet, wie waarvoor toestemming kan geven en welke uitzonderingen er gelden.

Geen toestemming

Geen toestemming voor gegevensuitwisseling is nodig:

- bij informatie-uitwisseling met een hulpverlener die rechtstreeks betrokken is bij de hulp
- bij informatieverstrekking aan de ouder(s) met gezag/voogd(en) van het kind jonger dan 16 jaar of als de jeugdige 16 jaar en ouder en handelingsonbekwaam is
- bij een wettelijke verplichting zoals de verplichting om calamiteiten te melden bij de inspectie of om informatie aan de Gecertificeerde Instelling te verstrekken die noodzakelijk is voor de uitvoering van een ondertoezichtstelling
- bij een meldrecht
- ten behoeve van statistiek of wetenschappelijk onderzoek als toestemming redelijkerwijs niet gevraagd kan worden of onmogelijk is.

Verschillende vormen van toestemming

Allereerst is het belangrijk om verschillende vormen van toestemming te onderscheiden:

1. Toestemming voor de medische behandeling of het inzetten van jeugdhulp (niet zijnde ggz).
2. Toestemming als grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens
3. Toestemming voor het verstrekken van informatie aan een ander
4. Toestemming voor het verwerken van bijzondere persoonsgegevens door een hiertoe niet bevoegde organisatie

Op de volgende pagina volgt een overzicht over aan wie en waarvoor toestemming moet worden gevraagd, gezien de leeftijd van een jongvolwassene en ook welke uitzonderingen er zijn.

1. Toestemming voor de medische behandeling of het inzetten van jeugdhulp (niet zijnde ggz). Voor het inzetten van een medische behandeling of jeugdhulp is toestemming nodig

Wie moet toestemming geven:

Leeftijd jeugdige	Wie moet toestemming geven	Bijzonderheden
0 tot 12 jaar	Ouder(s) met gezag of voogd(en)	
12 tot 16 jaar	Ouder(s) met gezag of voogd(en) én de jeugdige zelf.	De ouder met gezag of voogd geeft geen toestemming. Hulp kan dan toch worden geboden als: - de jeugdige weloverwogen te kennen geeft de hulp toch te willen - of de hulp kennelijk nodig is om ernstig nadeel voor de jeugdige te voorkomen.
16 of 17 jaar	Jeugdige zelf	
18 jaar en ouder	Jeugdige zelf	
Jeugdige 12 jaar tot 18 jaar is wilsonbekwaam	De ouder(s) met gezag of voogd(en)	
Jeugdige 18 jaar en ouder is wilsonbekwaam	(Wettelijk) vertegenwoordiger van de jeugdige (bijvoorbeeld partner, familielid, mentor of curator)	

Uitzonderingen op het toestemmingsvereiste:

- Er is sprake van een noodsituatie waarbij onmiddellijk ingrijpen noodzakelijk is voor het kind en de tijd/mogelijkheid ontbreekt om toestemming te vragen
- De verrichting is van niet ingrijpende aard, de toestemming mag verondersteld te zijn gegeven.
- Bij een kinderschermingsmaatregel, jeugdreclassering of een (voorlopige) machtiging gesloten jeugdhulp is er geen toestemming nodig voor het inzetten van jeugdhulp niet zijnde een medische behandeling.

Is er sprake van gezamenlijk gezag en zijn de ouders het onderling niet met elkaar eens?

Zie [‘Toestemming en echtscheiding’](#)

2. Toestemming als grondslag voor het verwerken van persoonsgegevens

Onder de AVG mogen alleen persoonsgegevens worden verwerkt als daar een wettelijke grondslag voor is. De AVG kent 6 grondslagen voor het verwerken van persoonsgegevens:

- Toestemming van de betrokken persoon.
- De gegevensverwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst.
- De gegevensverwerking is noodzakelijk voor het nakomen van een wettelijke verplichting.
- De gegevensverwerking is noodzakelijk ter bescherming van de vitale belangen.
- De gegevensverwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of uitoefening van openbaar gezag.
- De gegevensverwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen.

Welke grondslag in een bepaalde situatie van toepassing is, wordt vooral bepaald door de taak die je uitoefent.

Een hulpverlener mag ervan uit gaan dat de organisatie waar hij/zij werkzaam is heeft uitgezocht wat de wettelijke grondslag voor verwerking van persoonsgegevens binnen de organisatie is. Heb je hier vragen over, vraag het dan

binnen je eigen organisatie. Wil je meer weten over de grondslagen voor gegevensverwerking, kijk dan op de site van de [Autoriteit Persoonsgegevens](#).

3. Toestemming voor het verstrekken van informatie aan een ander

In de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst en Jeugdwet is bepaald dat niet zonder toestemming van de patiënt/betrokkene gegevens aan een derde mogen worden verstrekt.

Wie moet hier toestemming geven:

Leeftijd jeugdige	Soort hulp	Wie moet toestemming geven
0 tot 12 jaar	Medische behandeling	Ouder met gezag of voogd
	Jeugdhulp niet zijnde een medische behandeling	Ouder met gezag of voogd
	Overig (preventie, welzijnswerk, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, gemeente e.d.)	Ouder met gezag of voogd
12 tot 16 jaar	Medische behandeling	Jeugdige. Sommige instanties kiezen voor dubbele toestemming: die van de jeugdige en ouder met gezag of voogd.
	Jeugdhulp niet zijnde een medische behandeling	Jeugdige. Sommige instanties kiezen voor dubbele toestemming: die van de jeugdige en ouder met gezag of voogd.
	Overig (preventie, welzijnswerk, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, gemeente e.d.)	Ouder met gezag of voogd Sommige instanties kiezen voor dubbele toestemming: die van de ouder met gezag of voogd en de jeugdige.
16 of 17 jaar	Medische hulp	Jeugdige
	Jeugdhulp niet zijnde een medische behandeling	Jeugdige
	Overig (preventie, welzijnswerk, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, gemeente e.d.)	Jeugdige
12 jaar en ouder en wilsonbekwaam	Alle vormen van hulp	Ouder met gezag of voogd.
18 jaar en ouder	Alle vormen van hulp	Jeugdige
18 jaar en ouder en wilsonbekwaam	Alle vormen van hulp	(Wettelijk) vertegenwoordiger van de jeugdige (bijvoorbeeld partner, familielid, mentor of curator)

4. Toestemming voor het verwerken van bijzondere persoonsgegevens door een hiertoe niet bevoegde organisatie

Bijzondere persoonsgegevens zoals medische gegevens mogen alleen door bepaalde instellingen/organisatie worden verwerkt. Wordt deze gegevens door/aan een hulpverlener/organisatie verwerkt die hiertoe niet behoort, dan kan dit alleen met de ‘uitdrukkelijke toestemming’ van de betrokkene. Zie voor wie toestemming moeten geven hierboven onder kopje 3 ‘Toestemming voor het verstrekken van informatie aan een ander’